PARTICULARITĂȚILE APLICĂRII TERMENULUI DE PRESCRIPȚIE A ACȚIUNII ÎN REPARARE A PREJUDICIULUI CAUZAT DE O AUTORITATE PUBLICĂ SAU DE O PERSOANĂ CU FUNCȚIE DE RĂSPUNDERE

THE PARTICULARS OF THE APPLICATION OF THE LIMITATION TERM OF THE ACTION IN THE REPAIR OF THE DAMAGE CAUSED BY A PUBLIC AUTHORITY OR BY A PERSON WITH THE FUNCTION OF RESPONSIBILITY

Sorin BRUMĂ, ORCID: 0000-0002-2505-5011
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 347.43:347.426.6:35.077.3 e-mail: sorinbruma.privat@gmail.com

În prezent, dispozițiile Codului civil [1] oferă posibilitatea de a obține repararea prejudiciului cauzat persoanei printr-un act administrativ ilegal sau prin nesoluţionarea în termen legal a unei cereri în temeiul prevederilor speciale de la art. 2006 Cod civil (până în 2019 art. 1404 Cod civil). Spre deosebire de legislația națională, în România, dacă examinăm integral tabloul legislativ în această materie, vom constata mai multe ipoteze sau cazuri de răspundere delictuală sau extracontractuală [2], răspunderea pentru prejudiciile cauzate prin acte ilicite ale autorităților publice este reglementată de legislația conexă Codului civil [3].

În Republica Moldova, legislația în vigoare obligă partea prejudiciată să aplice la apărarea drepturilor sale și prevederile Codului administrativ [4], unde sunt reglementări care oferă posibilitatea de a soluționa chestiunea reparării prejudiciului cauzat prin emiterea unor acte administartive ilegale, refuzul nejustificat al autorităților de a soluționa cererile sau nesoluţionarea în termen legal a unei cereri de către o autoritate publică sau de către o persoană cu funcţie de răspundere.

Astfel, dispozițiile art. 35 Cod administrativ denotă că *autoritatea publică și persoanele fizice care le reprezintă răspund, după caz, penal, contravențional, civil sau disciplinar pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a activității administrative, în condițiile legii*.

Problema constă în aceea că există situații în care la etapa contestării actului emis de autoritatea publică sau refuzului de a soluționa în termen legal o cerere și până la soluționarea prin hotărâre judecătorească definitivă a contestației depuse, persoana lezată în drepturi nu poate formula concomitent și solicitările privind repararea prejudiciului cauzat în sensul dispozițiilor art. 19 Cod civil. În aceste condiții, apare problema privind termenul de înaintare a acțiunii în reparare a prejudiciului, care în anumite situații depinde de Hotărârea judecătorească prin care a fost anulat actul administrativ sau a fost recunoscut ilegal refuzul de a soluționa în termen legal o cerere.

În materia răspunderii delictuale, Codul civil la alin.(1) art.2038 stabilește că *(1) Dacă legea nu prevede astfel, acțiunea în reparare a prejudiciului se prescrie în termen de 3 ani începând cu momentul în care persoana vătămată a cunoscut sau trebuia să cunoască existenţa prejudiciului şi persoana obligată să-l repare*. Totodată, alin.(4) art.395 Cod civil prevede că (4) *În acţiunile privind repararea prejudiciului, termenul de prescripţie extinctivă începe să curgă de la data când păgubitul a cunoscut sau trebuia să cunoască atât tipul prejudiciului, cât şi pe cel care răspunde de el*.

Pentru a depune acțiunea în instanța de judecată, nu este suficient de a *cunoaște existenţa prejudiciului /tipul prejudiciului şi persoana obligată să-l repare,* așa cum prevăd normele citate, dar și cuantumul acestuia. În literatura de specialitate, este menționat că prejudiciul reprezintă cuantificarea patrimonială a daunei ori a pagubei suferite de o persoană [5], respectiv persoana prejudiciată trebuie să se aprecieze concret care sunt pretențiile sale în această privință, iar mai apoi să le formuleze în ordinea stabilită de legislația în vigoare. Având în vedere faptul că în răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin emiterea actului administartiv ilegal sau prin refuzul de a soluționa în termen legal o cerere, subiectul răspunderii este autoritate publică, partea prejudiciată este impusă de a respecta procedurile stabilite de lege, inclusiv în ceea ce ține de termenele de înaintare a pretenției/cererii prealabile.

În conformitate cu prevederile alin. (3) art. 60 Cod administrativ, *în cazul depunerii cererii privind acordarea despăgubirilor pentru prejudiciul cauzat prin emiterea unui act administrativ individual sau normativ ilegal, termenul general începe să curgă din data în care hotărârea instanței de judecată prin care s-a anulat actul administrativ ilegal a rămas definitivă. Dacă autoritatea publică a anulat un act administrativ ilegal, termenul general începe să curgă din data în care decizia cu privire la anularea actului administrativ ilegal a rămas incontestabilă*.

Există însă situații în care partea prejudiciată prin emiterea actului administartiv ilegal sau prin refuzul de a soluționa în termen legal o cerere este impusă de a depune acțiunea în instanța de judecată în termen mai restrâns decât cel prevăzut la art.2038 Cod civil, cum ar fi cazul răspunderii pentru prejudiciul cauzat prin actul administrat ilegal al Băncii Naționale a Moldovei.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 144[1] alin. (1) lit. b) din Legea nr.202 din 06.10.2017 privind activitatea băncilor [6] *Repararea prejudiciului cauzat prin actul administrativ ilegal al Băncii Naţionale a Moldovei emis în aplicarea prezentei legi sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri de către aceasta cu privire la aplicarea prezentei legi poate fi solicitată prin depunerea unei cereri în acest sens la Banca Naţională a Moldovei: ... în termen de 30 de zile de la data la care a rămas definitivă hotărârea instanţei de judecată prin care s-a anulat actul administrativ ilegal ori a fost soluţionată cererea sau, în cazul în care actul administrativ a fost anulat de către Banca Naţională a Moldovei, în termen de 30 de zile de la data în care decizia cu privire la anularea actului administrativ ilegal a rămas incontestabilă*”.

Din conținutul acestor prevederi, rezultă că persoana lezată în drepturi prin acțiunile sau inacțiunile Băncii Naţionale a Moldovei este impusă de lege să depună cerere prea-

labilă după emiterea unei hotărâri definitive, dar nu irevocabile, care în practică conform art.254 Cod de procedură civilă [7] devin irevocabile după examinarea recursului de către instanța de recurs. Totodată, dispozițiile art. 144[1] alin. (2) din Legea nr.202 din 06.10.2017 privind activitatea băncilor stabilesc aceea că *în termen de 30 de zile de la data depunerii cererii la Banca Naţională a Moldovei, aceasta decide în privinţa cererii prevăzute la alin.(1)*.

În aceste condiții (conform art.209 Cod administrativ), persoana lezată în drepturi prin acțiunile sau inacțiunile Băncii Naţionale a Moldovei trebuie să depună acțiunea în instanța de judecată în termen de 30 de zile de la data comunicării sau notificării actului administrativ individual emis de Banca Naţională a Moldovei prin care cererea de despăgubire este respinsă sau admisă parțial.

Pe cale de consecință, concluzionăm că persoana lezată prin actul administrativ ilegal al Băncii Naţionale a Moldovei urmează să înainteze pretențiile privind repararea prejudiciului nu în termen de 3 ani, începând cu momentul în care a cunoscut sau trebuia să cunoască existenţa prejudiciului şi persoana obligată să-l repare, dar în termenele stabilite la art. 144[1] din Legea nr.202 din 06.10.2017 privind activitatea băncilor și cei de la art.209 Cod administrativ, care după cum a fost menționat sunt cu mult mai restrânși.

Referințe:

1. Codul civil al Republicii Moldova nr.1107-XV от 06.06.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 82-86/661 din 26.06.2002. Republicat în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.66-75 din 01.03.2019.
2. POP, L., POPA, I.-F., VIDU, S.I. *Drept civil: obligațiile.* Ed.2-a, rev. și adăug. București: Universul juridic, 2020, p. 345.
3. Lege nr. 554 din 2 decembrie 2004 contenciosului administrativ, emitent Parlamentul din România. Publicat în *Monitorul Oficial*, nr. 1154 din 7 decembrie 2004. Accesat https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/57426.
4. Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116 din 19-07-2018. Publicat în *Monitorul Oficial*, nr. 309-320 art. 466 din 17.08.2018.
5. VASILESCU, P. *Drept civil: obligațiile*. București: Editura Hamangiu, 2012, p. 571.
6. Legea nr. 202 din 06-10-2017 privind activitatea băncilor. Publicată în *Monitorul Oficial*, nr. 434-439, art. 727 din 15.12.2017.
7. Codul de procedură civilă nr. 225 din 30.05.2003. Republicat în temeiul art. VI alin.(4) al Legii nr.17 din 05.04.2018. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2018, nr. 142-148, art.277.